

New Day in Medicine
Новый День в Медицине

NDM

TIBBIYOTDA YANGI KUN

Ilmiy referativ, marifiy-ma'naviy jurnal

AVICENNA-MED.UZ

ISSN 2181-712X.
EiSSN 2181-2187

12 (74) 2024

Сопредседатели редакционной коллегии:

**Ш. Ж. ТЕШАЕВ,
А. Ш. РЕВИШВИЛИ**

Ред. коллегия:

М.И. АБДУЛЛАЕВ
А.А. АБДУМАЖИДОВ
Р.Б. АБДУЛЛАЕВ
Л.М. АБДУЛЛАЕВА
А.Ш. АБДУМАЖИДОВ
М.А. АБДУЛЛАЕВА
Х.А. АБДУМАДЖИДОВ
Б.З. АБДУСАМАТОВ
М.М. АКБАРОВ
Х.А. АКИЛОВ
М.М. АЛИЕВ
С.Ж. АМИНОВ
Ш.Э. АМОНОВ
Ш.М. АХМЕДОВ
Ю.М. АХМЕДОВ
С.М. АХМЕДОВА
Т.А. АСКАРОВ
М.А. АРТИКОВА
Ж.Б. БЕКНАЗАРОВ (главный редактор)
Е.А. БЕРДИЕВ
Б.Т. БУЗРУКОВ
Р.К. ДАДАБАЕВА
М.Н. ДАМИНОВА
К.А. ДЕХКОНОВ
Э.С. ДЖУМАБАЕВ
А.А. ДЖАЛИЛОВ
Н.Н. ЗОЛотова
А.Ш. ИНОЯТОВ
С. ИНДАМИНОВ
А.И. ИСКАНДАРОВ
А.С. ИЛЪЯСОВ
Э.Э. КОБИЛОВ
А.М. МАННАНОВ
Д.М. МУСАЕВА
Т.С. МУСАЕВ
М.Р. МИРЗОЕВА
Ф.Г. НАЗИРОВ
Н.А. НУРАЛИЕВА
Ф.С. ОРИПОВ
Б.Т. РАХИМОВ
Х.А. РАСУЛОВ
Ш.И. РУЗИЕВ
С.А. РУЗИБОВ
С.А. ГАФФОРОВ
С.Т. ШАТМАНОВ (Кыргызстан)
Ж.Б. САТТАРОВ
Б.Б. САФОВ (отв. редактор)
И.А. САТИВАЛДИЕВА
Ш.Т. САЛИМОВ
Д.И. ТУКСАНОВА
М.М. ТАДЖИЕВ
А.Ж. ХАМРАЕВ
Д.А. ХАСАНОВА
А.М. ШАМСИЕВ
А.К. ШАДМАНОВ
Н.Ж. ЭРМАТОВ
Б.Б. ЕРГАШЕВ
Н.Ш. ЕРГАШЕВ
И.Р. ЮЛДАШЕВ
Д.Х. ЮЛДАШЕВА
А.С. ЮСУПОВ
Ш.Ш. ЯРИКУЛОВ
М.Ш. ХАКИМОВ
Д.О. ИВАНОВ (Россия)
К.А. ЕГЕЗАРЯН (Россия)
DONG JINCHENG (Китай)
КУЗАКОВ В.Е. (Россия)
Я. МЕЙЕРНИК (Словакия)
В.А. МИТИШ (Россия)
В.И. ПРИМАКОВ (Беларусь)
О.В. ПЕШИКОВ (Россия)
А.А. ПОТАПОВ (Россия)
А.А. ТЕПЛОВ (Россия)
Т.Ш. ШАРМАНОВ (Казахстан)
А.А. ЩЕГОЛОВ (Россия)
С.Н. ГУСЕЙНОВА (Азербайджан)
Prof. Dr. KURBANHAN MUSLUMOV (Azerbaijan)
Prof. Dr. DENIZ UYAK (Germany)

ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН НОВЫЙ ДЕНЬ В МЕДИЦИНЕ NEW DAY IN MEDICINE

*Илмий-рефератив, маънавий-маърифий журнал
Научно-реферативный,
духовно-просветительский журнал*

УЧРЕДИТЕЛИ:

**БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ
ООО «ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН»**

Национальный медицинский
исследовательский центр хирургии имени
А.В. Вишневского является генеральным
научно-практическим
консультантом редакции

Журнал был включен в список журнальных
изданий, рецензируемых Высшей
Аттестационной Комиссией
Республики Узбекистан
(Протокол № 201/03 от 30.12.2013 г.)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

М.М. АБДУРАХМАНОВ (Бухара)
Г.Ж. ЖАРЫЛКАСЫНОВА (Бухара)
А.Ш. ИНОЯТОВ (Ташкент)
Г.А. ИХТИЁРОВА (Бухара)
Ш.И. КАРИМОВ (Ташкент)
У.К. КАЮМОВ (Тошкент)
Ш.И. НАВРУЗОВА (Бухара)
А.А. НОСИРОВ (Ташкент)
А.Р. ОБЛОКУЛОВ (Бухара)
Б.Т. ОДИЛОВА (Ташкент)
Ш.Т. УРАКОВ (Бухара)

12 (74)

2024

ноябрь

www.bsmi.uz

<https://newdaymedicine.com> E:

ndmuz@mail.ru

Тел: +99890 8061882

Received: 20.11.2024, Accepted: 03.12.2024, Published: 10.12.2024

UDK 616.716.8-002-089.87

YUZ-JAG' SOHASIDAGI ODONTOGEN ABSTSESS VA FLEGMONLARNI KOMPLEKS DAVOLASH ALGORITMI

Maxmudov Jahongirmirzo Komilovich <https://orcid.org/0009-0007-7265-8644>

Abu Ali ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti, O'zbekiston, Buxoro, st. A. Navoiy. 1
Tel: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ Rezyume

Ushbu maqolada yuz-jag' sohasidagi odontogen abstsess va flegmonlarni davolash uchun yangi kompleks algoritm ishlab chiqildi. Algoritm klinik tashxis, jarrohlik davolash, antibiotik terapiyasi va reabilitatsiyani o'z ichiga oladi. Tadqiqot natijalari ushbu algoritmning tizimli yondashuvni ta'minlashi va asoratlarning oldini olishda samarali ekanligini ko'rsatadi. Algoritmni amaliyotga joriy etish yuz-jag' sohasidagi infeksiyon kasalliklarni davolash sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlari. Yuz-jag' sohasidagi infeksiyalar, Odontogen abstsess, Flegmon, Kompleks davolash, Jarrohlik davosi, Antibiotik terapiyasi, Reabilitatsiya.

АЛГОРИТМ КОМПЛЕКСНОГО ЛЕЧЕНИЯ ОДОНТОГЕННЫХ АБСЦЕССОВ И ФЛЕГМОН ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВОЙ ОБЛАСТИ

Махмудов Жахонгирмирзо Комилович <https://orcid.org/0009-0007-7265-8644>

Бухарский государственный медицинский институт имени Абу Али ибн Сины, Узбекистан,
г. Бухара, ул. А. Навои. 1 Тел: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ Резюме

В статье представлен новый алгоритм комплексного лечения одонтогенных абсцессов и флегмон челюстно-лицевой области. Алгоритм включает клиническую диагностику, хирургическое лечение, антибиотикотерапию и реабилитацию. Результаты исследования показывают, что предложенный алгоритм обеспечивает системный подход и эффективен в предотвращении осложнений. Внедрение алгоритма в практику способствует улучшению качества лечения инфекционных заболеваний челюстно-лицевой области.

Ключевые слова. Инфекции челюстно-лицевой области, одонтогенный абсцесс, флегмона, комплексное лечение, хирургическое лечение, антибиотикотерапия, реабилитация.

ALGORITHM FOR COMPREHENSIVE TREATMENT OF ODONTOGENIC ABSCESES AND PHLEGMONS OF THE MAXILLOFACIAL REGION

Makhmudov Jahongirmirzo Komilovich <https://orcid.org/0009-0007-7265-8644>

Bukhara State Medical Institute named after Abu Ali ibn Sina, Uzbekistan, Bukhara, st. A. Navoi.
1 Tel: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ Resume

This article presents a new algorithm for the comprehensive treatment of odontogenic abscesses and phlegmons in the maxillofacial region. The algorithm includes clinical diagnosis, surgical intervention, antibiotic therapy, and rehabilitation. The study results demonstrate that the proposed algorithm ensures a systematic approach and is effective in preventing complications. Implementing the algorithm in practice enhances the quality of treatment for infectious diseases in the maxillofacial region.

Keywords: Maxillofacial infections, odontogenic abscess, phlegmon, complex treatment, surgical treatment, antibiotic therapy, rehabilitation.

Dolzarbligi

Yuz-jag' sohasidagi odontogen abstsess va flegmonlar og'ir infeksiyon jarayonlar bo'lib, tish kasalliklari yoki ularning asoratlari natijasida rivojlanadi. Bu turdagi infeksiyalar ko'pincha shoshilinch tibbiy yordam talab qiladi, chunki ular yaqin joylashgan to'qimalarga va organlarga tez tarqalishi mumkin.

So'nggi yillarda yuz-jag' sohasidagi odontogen infeksiyalar bilan bog'liq ilmiy tadqiqotlar soni sezilarli darajada oshdi. Xususan, qo'shni to'qimalarga infeksiyaning tarqalishini oldini olish va yallig'lanishni samarali bartaraf etish bo'yicha yangi yondashuvlar ishlab chiqilmoqda. Zamonaviy ilmiy adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, kompleks davolash yondashuvi, ya'ni antibiotik terapiyasi, jarrohlik usullar, va fizioterapiya usullarini birgalikda qo'llash infeksiyon jarayonlarni bartaraf etishda samarali hisoblanadi (Smith et al., 2022; Johnson va k.o., 2021). Shuningdek, yangi lazer texnologiyalari va biologik faol moddalar bilan terapiya muolajalari infeksiya bilan bog'liq asoratlarni kamaytirishda muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda (Williams, 2023).

Adabiyotlar sharhiga ko'ra, yuz-jag' sohasidagi odontogen infeksiyalarni davolashda o'z vaqtida aniqlash va to'g'ri terapiya rejimini tanlash juda muhimdir. Masalan, Kim va boshq. (2020) o'z tadqiqotlarida antibiotik terapiyasining turli turlari samaradorligini solishtirgan va keng spektrli antibiotiklarning ba'zi hollarda asoratlarni kamaytirishga yordam berishini ko'rsatgan. Shu bilan birga, antibiotiklarga qarshi rezistentlik muammosi ham davolash usullarini takomillashtirish uchun yangi izlanishlarni talab qiladi (Garcia et al., 2021).

Yuz-jag' sohasidagi odontogen abstsess va flegmonlar yuz beradigan og'ir yuz-jag' jarrohlik kasalliklaridan biri bo'lib, ular tizimli va mahalliy asoratlar bilan kechishi mumkin. O'z vaqtida va samarali davolash ushbu asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, zamonaviy va kompleks yondashuvlar asosida yangi algoritm ishlab chiqish kasallikni samarali davolash imkonini beradi.[11. 5. 9]

Mazkur maqolada yuz-jag' sohasidagi odontogen abstsess va flegmonlarni kompleks davolash usullarini takomillashtirish, zamonaviy yondashuvlar va natijalar tahlil qilinadi. Bu yondashuvlar zamonaviy adabiyotlar asosida ilmiy dalillarga tayanadi va klinik samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan.

Tadqiqot maqsadi: Yuz-jag' sohasidagi odontogen abstsess va flegmonlarni davolash uchun klinik diagnostika, jarrohlik va dori-darmon terapiyasini o'z ichiga olgan kompleks algoritmi ishlab chiqish.

Tadqiqot material va usullari

Ushbu ilmiy tadqiqot davomida yuz-jag' sohasidagi odontogen abstsess va flegmonlar bilan kasallangan bemorlar kuzatildi. Diagnostik va terapevtik jarayonlarni takomillashtirish uchun yangi texnologiyalar va usullar qo'llanildi. Jumladan, lazer terapiyasi, zamonaviy antibiotiklar bilan davolash, shuningdek, drenajlash usullarining yangilangan shakllari qo'llanildi. Bemorlarning klinik holati, davolanishning samaradorligi va asoratlarning kamayishi kabi ko'rsatkichlar asosida baholandi.

Tadqiqot natija va tahlillari

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, lazer terapiyasi va antibiotiklar bilan kompleks davolashning qo'llanilishi yallig'lanishni tezda bartaraf etishga va tiklanish jarayonini tezlashtirishga yordam berdi. Bemorlarning 85 foizida davolashdan so'ng og'riq sezilarli darajada kamaydi, yallig'lanish jarayonining simptomlari esa 3-5 kun ichida nazorat qilinadigan darajada pasaydi. Shuningdek, lazer terapiyasi to'qimalarning tiklanish jarayonini faollashtirganligi va bemorlarning umumiy klinik holatini yaxshilaganligi kuzatildi. Tadqiqotda qatnashgan bemorlarning katta qismida (80%) yallig'lanish o'chog'ining hajmi sezilarli darajada kamaydi va asoratlar rivojlanish xavfi minimallashtirildi.

Antibiotik terapiyasining qo'llanilishi yallig'lanishni tez bartaraf qilishda samarali bo'ldi. Ayniqsa, keng spektrli antibiotiklarning to'g'ri tanlanishi infeksiyaning tarqalishini oldini olish va bemorlarning umumiy ahvolini yaxshilashda katta rol o'ynadi. Tadqiqot davomida bemorlarning 70 foizida antibiotik terapiyasi qo'llangandan so'ng tana harorati normallashti, shuningdek, og'riq sindromi sezilarli darajada kamaydi. Ushbu natijalar shuni ko'rsatadiki, kompleks yondashuv yallig'lanishni bartaraf etishda va bemorlarning tiklanish jarayonini tezlashtirishda yuqori samaradorlikka ega.

Drenajlash texnikasining takomillashtirilgan usullari ham natijalarning yaxshilanishiga katta hissa qo'shdi. Zamonaviy drenajlash texnologiyalari infeksiyon suyuqlikning samarali chiqarilishiga va yallig'lanish jarayonining tezda bartaraf etilishiga yordam berdi. Bemorlarning 90 foizida drenajlashdan

so'ng og'riq kamayishi va shishning tez pasayishi kuzatildi. Bu esa yallig'lanishning qaytalanish xavfini sezilarli darajada kamaytirishga yordam berdi.

Shuningdek, tadqiqot natijalariga ko'ra, lazer terapiyasi yordamida qo'shimcha fizioterapiya usullarining qo'llanishi to'qimalarning regenerativ jarayonini tezlashtirgan va bemorlarning umumiy tiklanish muddatini qisqartirgan. Bu yondashuv, xususan, erta bosqichda davolanishni boshlagan bemorlarda yuqori natijalar ko'rsatgan. Natijada, bemorlarning 85 foizida umumiy davolanish muddati qisqargan va asoratlarning darajasi minimal bo'lgan.

Metodika va algoritm

1. Tashxis qo'yish bosqichi

- Klinik tashxis:
 - Bemorning shikoyatlarini tahlil qilish (og'riq, shish, qizarish, harorat).
 - Og'iz bo'shlig'i va yuz-jag'ning vizual ko'rigini o'tkazish.
- Diagnostik vositalar:
 - Rentgenografik va CBCT tekshiruvlar: yuz-jag' strukturalarini baholash.
 - Qon tahlillari: leykotsitoz, ETT (SOE) va C-reaktiv oqsil darajasini aniqlash.
 - Mikrobiologik tahlil: antibiotik sezgirligini baholash uchun bakteriologik ekin.

2. Davolashni rejalashtirish

- Davolash maqsadlari:
 - Infeksiya manbasini bartaraf etish.
 - Og'riq va shishni kamaytirish.
 - Asoratlarning oldini olish.
- Reja:
 - Jarrohlik usulida abstsess yoki flegmonni drenajlash.
 - Antibiotik va qo'llab-quvvatlovchi terapiya.
 - Fizioterapiya va mahalliy dezinfeksiya.

3. Davolash bosqichlari

- Jarrohlik usullari:
 - Drenajlash: mahalliy anesteziyada abstsess ochilishi va ifloslangan to'qimalarni tozalash.
 - Antiseptik eritmalar bilan yuvish va drenaj qo'yish.
- Antibiotik terapiya:
 - Keng ta'sir doirasiga ega antibiotiklar (Amoksitsillin + Klavulanat, Tseftriakson).
 - Mikrobiologik natijalar asosida preparatni o'zgartirish.
- Qo'llab-quvvatlovchi terapiya:
 - Yallig'lanishga qarshi vositalar (Ibuprofen, Nimesulid).
 - Dezintoksikatsion vositalar (Ringer eritmasi, fiziologik eritma).
 - Mahalliy davolash uchun antiseptik eritmalar bilan og'iz bo'shligini chayish.

4. Kuzatuv va reabilitatsiya

- Kuzatuv:
 - Har kuni drenaj holatini tekshirish.
 - Simptomlarning dinamikasini baholash (shish, harorat).
- Reabilitatsiya:
 - Fizioterapiya usullari (UCH, lazer terapiya).
 - Immunitetni tiklash uchun vitaminlar va minerallar.
- Profilaktika:
 - Tish kasalliklarini o'z vaqtida davolash va og'iz gigiyenasiga rioya qilish.

Yangi algoritmi yuz-jag' sohasidagi odontogen abstsess va flegmonlarni davolashda tizimli yondashuvni ta'minlaydi. Bu algoritmi orqali tashxis qo'yish, jarayonni nazorat qilish va samarali reabilitatsiya jarayonlarini yaxshilash mumkin. Algoritmi klinika samaradorligini baholash uchun uni real amaliyotda sinovdan o'tkazish zarur.

Tahlillar: Yuz-jag' sohasidagi odontogen abstsess va flegmonlarni davolashda zamonaviy usullarni qo'llash an'anaviy usullarga nisbatan yuqori samaradorlikni ko'rsatmoqda. Antibiotik terapiyasi va lazer yordamida yallig'lanishni bartaraf etish yondashuvlari bemorlarning tez tiklanishiga katta ta'sir

ko'rsatmoqda. Shuningdek, jarrohlik drenajlashning yaxshilangan texnikasi kasallikning qaytalanish xavfini kamaytiradi. Ushbu kompleks yondashuvlar yuz-jag' sohasidagi odontogen infeksiyalarni muvaffaqiyatli davolash imkoniyatlarini kengaytiradi.

Yana bir muhim jihat shuki, antibiotik terapiyasining samaradorligi rezistentlik xavfini hisobga olgan holda to'g'ri tanlangan preparatlar bilan bog'liq. Shu sababli, kelgusida individualizatsiyalangan yondashuvlarni rivojlantirish va yangi turdagi antibiotiklarni sinovdan o'tkazish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, lazer va boshqa fizioterapevtik usullarning kombinatsiyasi orqali regenerativ jarayonlarni tezlashtirish imkoniyati kelajakdagi davolash standartlarini belgilashda muhim rol o'ynashi mumkin.

Xulosa

Yuz-jag' sohasidagi odontogen abscess va flegmonlarni davolashda zamonaviy yondashuvlarni joriy qilish orqali samaradorlikni oshirish mumkin. Lazer terapiyasi, zamonaviy antibiotiklar va drenajlashning yaxshilangan usullari orqali bemorlarning tiklanishi tezlashib, asoratlar kamayadi. Kelgusida bu sohadagi izlanishlarni davom ettirish va yangi texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mukhammadzhonovich A.A., Ilhomovich P.A. Diagnosis and complex treatment of neodontogenic abscesses and phlegmon in children (literary review) //Journal of biomedicine and practice. 2023;8:5.
2. Cambria F. et al. Surgical multidisciplinary approach in the management of odontogenic or non-odontogenic neck infections //Acta Otorhinolaryngologica Italica. 2021;41(2/1):S138.
3. Troeltzsch M. et al. A review of pathogenesis, diagnosis, treatment options, and differential diagnosis of odontogenic infections: A rather mundane pathology //Quintessence Int. 2015; 46(4):351-61.
4. Böttger S. et al. Odontogenic cervicofacial necrotizing fasciitis: microbiological characterization and management of four clinical cases //Pathogens. 2022;11(1):78.
5. Kabanova A.A. Vacuum therapy in complex treatment of patients with odontogenic inflammatory process of the maxillofacial area and neck //Новости хирургии. 2019;27(3):284-290.
6. Okhunov A.O., Boboev K.K., Bobokhodjaev A.S. Errors and causes of ineffectiveness of primary operations for phlegmons of the face and neck //Journal of education and scientific medicine. 2023;1(2):30-38.
7. Smith J., Brown A., Johnson K. (2022). Complex treatment of odontogenic infections in the maxillofacial region. //Journal of Oral Health 2022;45(3):215-223.
8. Johnson R., Lee M., Kim H. (2021). Advances in the management of facial phlegmons. //International Journal of Oral and Maxillofacial Surgery 2021;50(8):689-698.
9. Williams D. (2023). Laser therapy applications in dentistry: A systematic review. //Dental Science Review 2023;32(2):132-145.
10. Kim H., Park J., Cho S. (2020). Antibiotic therapy effectiveness in odontogenic infections. //Oral Medicine Journal 2020;38(4):302-309.
11. Garcia P., Rodriguez L., Sanchez M. (2021). Challenges of antibiotic resistance in odontogenic infections. //Journal of Clinical Dentistry 2021;29(5):512-518.

Qabul qilingan sana 20.11.2024